

гендерну рівність, формуватися як особистість, підвищувати самоповагу і зміцнювати самооцінку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Герасіна Л. М. Насильство як соціальна деструкція. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія: Соціальне дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи.* 2015. №1148. С. 35–40.

2. Методичні рекомендації щодо організації роботи дільничних інспекторів міліції з протидії насильству в сім'ї / Укладачі: Запорожцев А.В., Брижик В.О., Мусієнко О.М., Заброта Д.Г., Басиста І.В. Київ, 2010. 172 с.

3. Насильству немає виправдання : добірка матеріалів на допомогу протидії насиллю / Сумська обл. універс. наук. б-ка ; уклад. Т. І. Касьяненко, Ж. П. Швачко. Суми, 2017. 33 с.

4. Попередження домашнього насильства. *Навчальний посібник для консультантів «Гарячих ліній»/* Упорядники: Краснова О.В., Калашник О.А. Київ, 2016. 90 с.

УДК 159.923.2:31.613

ІНКЛЮЗИВНА КУЛЬТУРА, ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Губарь Ольга, кандидат педагогічних наук, доцент,

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Телятник Тетяна, студентка, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

У статті запропоновано дослідження питання розвитку інклюзії в соціумі, а саме проблема обізнаності та сформованості «інклюзивної культури» як поняття так і явища, які виникають у сучасному українському суспільстві.

Ключові слова: інклюзія, культура, інклюзивна культура, сегрегація, ексклюзія, дискримінація.

The article raises an important question related to the development of inclusion in society, namely, the problems of awareness and formation of "inclusive culture" as a concept and phenomenon that arise in modern Ukrainian society.

Keywords: inclusion, culture, inclusive culture, segregation, exclusion, discrimination.

Постановка проблеми. Останнє десятиліття позначено стрімким становленням інклюзії в усіх сферах суспільного життя, особлива увага серед суспільних змін була в трансформації системи освіти та освітнього процесу загалом, що забезпечило всерівневу доступність до неї дітям з особливим освітніми потребами, рядом законодавчих актів та положень [1].

Проте, не зважаючи на наявність законодавчо підтвердженої доступності до освіти дітям з особливими освітніми потребами, лишається актуальним популяризація та розповсюдження інформації про інклюзивну освіту серед сучасного суспільства в цілому.

В процесі впровадження інклюзивної освіти, перед суспільством з'являються нові виклики, одним з яких є робота з учасниками освітнього процесу, а саме учнями інклюзивного класу та їх підготовка до прийняття дитини з особливим освітніми потребами. Оскільки, учнівський колектив в закладі загальної середньої освіти, найчастіше, стає першим досвідом зустрічі дитини з ООП із суспільством, тому важливим є те, яким стане даний досвід дитини в спілкуванні та її включення в соціальні взаємовідносини.

В даний момент поняття «інклюзивної освіти» стало загально поширеним і відомим, як для учасників освітнього процесу так і для суспільства в цілому, лишається актуальним інклюзивне навчання, а поняття інклюзивної культури практично невідоме, що робить дослідження даної тематики необхідними для сучасного прогресивного суспільства. Основні аспекти формування толерантного відношення до осіб з особливими освітніми потребами є недосконалими, оскільки протягом тривалого часу перебували в ізоляції від соціуму. Таким чином, окремої уваги потребує поняття «інклюзивної культури», виокремлення та вдосконалення її компонентів. Для світової спільноти важливим чинником гармонійного розвитку стало активне впровадження інклюзивної культури, як невід'ємного елементу інклюзії. Україна не стала винятком та готова прийняти новий виклик, адже українське суспільство досягло нового рівня усвідомлення цінності кожного громадянина, незважаючи на всі його відмінності, але й досі невіршеними залишаються ще багато питань у цій сфері діяльності. Тому, інклюзивна культура, як проблема сучасного українського суспільства є досить актуальною через свою новизну та вимагає популяризації і розширення знань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури продемонстрував збільшення інтересу науковців до інклюзії, як до поняття та «інклюзивної культури», як необхідної складової її реалізації. Поняття «інклюзивної культури» стало предметом дослідження вітчизняних вчених, таких як С. Альохіної, Т. Качалової, М. Колокольцева, Є. Попової, А. Сиротюк. Серед закордонних праць ґрунтовні дослідження здійснювали Т. Бут, М. Воган, М. Ейнскоу, Дж. Корбетт та ін..

Мета статті – теоретично обґрунтувати значення інклюзії, основних принципів та цінностей, ознайомитися із поняттям інклюзивної культури, її значенням для сучасного суспільства та визначити основні проблеми та виклики в процесі її формування на даному етапі.

Основний виклад матеріалу. Нові засади сучасного суспільного розвитку, постійно популяризують визнання різноманіття людської спільноти та забезпечення рівноправності людей завдяки запровадженню інклюзії.

Довготривала ексклюзія та сегрегація людей з інвалідністю, особливими освітніми потребами, певними відмінностями від типового розвитку посприяло на суспільне порушення низки прав зазначених категорій, що негативно відобразилось на сучасному етапі розвитку та підтримки розмаїття людей. Тим самим, це сповільнило інтегрування, а в подальшому інклюзію людей з ООП в соціум. Наслідком даних поглядів є проблеми, щодо гармонійного включення таких особистостей в суспільне життя. Головним для інклюзії залишається забезпечення виконання законів щодо прав осіб з особливими потребами, розкриття їх талантів та потенціалу, адаптація до самостійного життя.

Найсприятливішим для цього є дружньо налаштований колектив, який без жодних упереджень підтримає в усіх починаннях особу з особливими потребами [2]. Саме тому, для досягнення недискримінаційного, терпимого та етичного ставлення до кожного члена суспільства таке необхідне формування нової культури – інклюзивної.

Звертаючись до трактування поняття «культура», ми знаходимо визначення, що це не лише сукупність цінностей, створених людиною протягом історичного розвитку, не тільки традиційний набір правил поведінки усередині соціуму [3]. «Інклюзивна культура», в свою чергу, це нова філософія розвитку сучасного суспільства, що передбачає готовність сприймати людей такими, якими вони є, незважаючи на певні труднощі, а враховуючи цінність та неповторність кожної особистості. Створення інклюзивної культури передбачає формування такої ціннісної системи, що забезпечує виникнення у взаємовідносинах атмосфери доброзичливості, безпеки та прийняття, яка б стимулювала до співпраці і взаємодопомоги. Така інклюзивна культура сприяє створенню єдиної системи цінностей, що приймається і поділяється всіма. Розвиток сучасного суспільства, саме в такому напрямку, повинен стати постійним і безперервним процесом [5].

Формування культурного ставлення та етичного поведіння в усіх сферах людського життя – є чи не найактуальнішим викликом для сучасного українського суспільства. Початком формування культури розпочинається із першого досвіду людини перебування в колективі, зокрема в дитячому садочку, в школі, адже чим раніше розпочнеться формування та закладення підґрунтя толерантного ставлення один до одного ще у дитячому віці, тим продуктивнішими будуть результати. Модифікування культури спілкування важливе для того, щоб всі члени колективу, суспільства ставилися до людини з фізичними вадами як до рівного, без акцентування уваги на його особливий статус [4]. Діти в результаті мають навчитися природно сприймати, позитивно ставитися до людських відмінностей. Даний досвід має навчити їх бути чуйними, готовими до взаємної підтримки та взаємодопомоги, прийняття того що несхожість є чимось негативним, а навпаки відмінність може відкривати широкі можливості, зокрема і для інклюзії.

Висновок. Головними проблемами та викликами інклюзивної культури, з якими може зіштовхнутися українське суспільство – це відсутність обізнаності в сфері інклюзії через брак знань чи відсутності досвіду з даного питання. Ще важливим залишається той факт, що бар'єри в процесі соціалізації осіб з особливими освітніми потребами може створювати саме суспільство через власну непідготовленість. Особиста реакція, яка може бути різноманітна на чийсь відмінності, в свою чергу може деструктивно впливати на розвиток інклюзивної культури.

Проаналізувавши сучасні погляди суспільства, наукового товариства та існуючих нормативно-правових актів ми переконалися в актуальності формування «інклюзивної культури» на всіх суспільних рівнях, витoki якого закладаються в період молодшого шкільного віку, що потребує розробки новітніх форм та методів роботи з даною віковою категорією. Таким чином, дослідження процесу формування інклюзивної культури знаходиться в полі

активного дослідження та пошуку науковців, що і стало предметом нашого експериментального дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Губарь О. Дидактичні умови формування мовленнєвої компетентності молодших підлітків в інклюзивному навчальному середовищі основної школи. (Дис. канд. пед. наук). Полтава, 2021. 340 с.
2. Колупаєва А., Таранченко О. К60 Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. С. 7-8.
3. Культура. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0>
4. Лорман Т., Деспелер Дж., Харві Д. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. /; пер. з англ. К. : ТОВ «Видавничий дім “Плеяди”», 2011. 296 с.
5. Порошенко М. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. К. : ТОВ «Агенство «Україна», 2019. С. 14.

УДК 376-056.31:364.652-044.332

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА ПРИНЦИПИ РОБОТИ З СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Дрозд Лариса,

старший викладач,

Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка

Запісоцька Тетяна, студентка,

Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка

На основі науково-теоретичного аналізу в статті охарактеризовано особливості формування соціально-побутових навичок у дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Виявлено та проаналізовано основні завдання та принципи роботи з соціально-побутової адаптації дітей з інтелектуальними порушеннями.

Ключові слова: діти з порушеннями психофізичного розвитку; діти з інтелектуальними порушеннями; соціально - побутові навички.

On the basis of scientific and theoretical analysis, the article characterizes the peculiarities of the formation of social and everyday skills in children with disorders of psychophysical development. The main tasks and principles of work on the social and domestic adaptation of children with intellectual disabilities have been identified and analyzed.

Key words: children with disorders of psychophysical development; children with intellectual disabilities; social - household skills.

Постановка проблеми. Сучасна система вітчизняної освіти розвивається відповідно до державних освітніх стандартів нового покоління, розроблених на